

Metody ombudsmanské praxe

Úvodní seminář Právní kliniky

KVOP 1. a 15. března 2017

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

**VEŘEJNÝ
OCHRÁNCE
PRÁV**

Volba a postavení veřejného ochránce práv

- volba PS + slib
- na návrh prezidenta a senátu
- výkon funkce max. 2 krát 6 let
- volitelnost do senátu
- ochránce vs. zástupce ochránce
- neslučitelnost funkcí
- veřejná funkce
- nezávislost a nestrannost
- mlčenlivost

JUDr. Otakar Motejl

první ochránce práv

JUDr. Pavel Varvařovský

druhý ochránce práv

Mgr. Anna Šabatová, Ph. D.

veřejná ochránkyně práv

Působnost ochránce

- **2000 - ochrana osob před jednáním úřadů** (§ 1/1)
- **2006 - národní preventivní mechanismus** (§ 1/3)
- **2009 - antidiskriminační těleso** (§ 1/5)
- **2012- sledování vyhoštění** (§ 1/6)
- **2017? – monitorování naplňování práv osob se zdravotním postižením**

Sledování vyhoštění (§21a)

- monitoring implementace návratové směrnice
  - dohled nad „důstojným“ vyhoštěním z ČR
  - „přezkum“ správních rozhodnutí o vyhoštění, zajištění, vč. rozsudků

Antidiskriminační těleso (§21b)

- přispívat“ k prosazování rovného zacházení
- metodická pomoc obětem diskriminace
- výzkumy
- doporučení, odborná stanoviska
- mezinárodní spolupráce – sdílení jednotné praxe (Equinet)

Detence - NPM (§21a)

- systematické návštěvy zařízení
- zpráva o návštěvě zařízení
- zjednání nápravy nebo „sankce“

Ochrana osob před jednáním úřadů

JUDr. Veronika Gabrišová / 2016. © Copyright Veřejný ochránce práv, 2014

Veřejný ochránce práv působí k **ochraně osob** před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v tomto zákoně, pokud je **v rozporu s právem**, neodpovídá **principům** demokratického právního státu a **dobré správy**, jakož i před jejich nečinností, a tím **přispívá k ochraně základních práv a svobod**.

(§ 1 odst. 1)

Principy dobré správy

BE EFFECTIVE!

Soulad s právem

Nestrannost

Včasnost

Předvídatelnost

Přesvědčivost

Přiměřenost

Efektivnost

Odpovědnost

Otevřenost

Vstřísnost

Subjekty v působnosti

- ministerstva a ústřední správní úřady (zákon č. 2/1969 Sb.)
- podřízené správní úřady (zřízeny zákonem – čl. 79 Ústavy)
- orgány obcí a krajů při výkonu přenesené působnosti
- PČR, AČR, Vězeňská služba, veřejné zdravotní pojišťovny

Subjekty mimo působnost

- Parlament, prezident republiky, vláda
- NKÚ
- zpravodajské služby
- OČTŘ
- Soudy a státní zastupitelství (s výjimkou orgánů státní správy)
- Obce, kraje – samostatná působnost

Procesní postupy

Podnět (§ 11)

- označení stěžovatele
- označení napadaného úřadu
- skutkové vylíčení problému
- doklad o vlastní snaze věc řešit (princip subsidiarity)
- napadaná rozhodnutí v přílohách

Handwritten notes on a document, including a stamp dated 23. 05. 2016. The text is partially legible and appears to be a list of names and addresses, possibly related to the 'Podnět' (complaint) mentioned in the adjacent text.

Odložení podnětu (§ 12)

- nespadá do působnosti (cca 50%)
- „actio popularis“
- nedoplněny náležitosti
- starší 1 roku
- soud
- opakovaný a stejný

+ zjevně neopodstatněný

Zahájení šetření

Sp. zn.: 3216/2013/VOP/VBG

na podnět dotčené osoby
nebo
z vlastní iniciativy

*Veřejná ochránkyně práv
Mgr. Anna Šabatová, Ph.D*

POVĚŘENÍ

Ve smyslu ustanovení § 25 odst. 6 zák. č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, pověřuji tímto

JUDr. Veroniku Gabrišovou,
číslo průkazu zaměstnance XXX,

zaměstnankyni Kanceláře veřejného ochránce práv se sídlem v Brně, Údolní 39,

provedením šetření podle ustanovení § 15 cit. zákona ve věci výkonu státní kontroly vedené inspektorem Úřadu pro ochranu osobních údajů Ing. Josefem Vaculou v záležitosti zpracování osobních údajů prostřednictvím kamerového systému umístěného v bytovém domě Společenství vlastníků jednotek, Komárov 518, IČ: 26710595, se sídlem Pionýrů 518, 267 62.

Z tohoto pověření vyplývají následující oprávnění:

S vědomím předsedy Úřadu pro ochranu osobních údajů vstupovat i bez předchozího upozornění do všech prostor Úřadu a provádět šetření spočívající v nahlížení do spisů a kladení otázek jednotlivým zaměstnancům.

Současně žádám, aby pověřené zaměstnankyni byly předány písemné materiály, které pro mě v souvislosti se šetřením vyžadá.

V Brně dne

Zahájení šetření (§ 14 – 16)

- nahlížení do spisů
- rozhovory s úředníky
- právo na vysvětlení
- povinnost úřadů podat právní stanovisko
- povinnost provést ochráncem navržené důkazy, úkony dozoru
- právo na účast při ústním jednání

Zpráva o šetření

- úřad nepochybil (§ 17)
- úřad pochybil (§ 18/1)

Reakce úřadu

- **Úřad uznal a dostatečně napravil - ukončení věci § 18/2**
- **Úřad uznal, ale nenapravil dostatečně - pokračujeme**
- **Úřad neuznal - pokračujeme**

Závěrečné stanovisko (§ 18/2 + § 19)

- Závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě:
  - přezkum nezákonného rozhodnutí
  - odstranění nečinnosti
  - disciplinární řízení
  - trestní stíhání, stíhání pro správní delikt
  - náhrada škody
  - jiné (pracovněprávní postih,...)

Reakce úřadu (§ 20)

- Úřad uznal a dostatečně napravil - ukončení věci § 20/2
- Úřad uznal, ale nenapravil dostatečně - pokračujeme
- Úřad neuznal - pokračujeme

Zpráva sněmovně (§ 24/1 b)

- nedosáhne-li ochránce nápravy ani sankcí vyrozumí sněmovnu
- bezzubé

Procesní postupy – realita všedního dne

- **DOSTANU NOVÝ SPIS**
- Pročtu podnět.
- Rozhodnu se, zda spis vyřídím ihned nebo pošlu akceptační dopis (do 14 dnů od obdržení podnětu). Spis musím otevřít a poprvé napsat stěžovateli nejpozději do 30 dnů od doručení podnětu (akceptační dopis může prodloužit max. o 14 dnů).
- Kontroluji, či doplním na přebal spisu „Proti komu“, „Oblast“ a „Věc“, případně vyznačím zelené/červené •.
- Vyplním na poslední stranu přebalu spisu údaje o podateli a vlastnosti ([příloha č. 12 metodického pokynu](#)). Je-li namítána diskriminace, vyplňuji vlastnost D (s výjimkou oblastí 220 - 227), důvod diskriminace a oblast.
- U listinného podnětu projdu jeho přílohy a pro spisovou službu vyberu ty důležité ke scanování (elektronizace spisu) – výběr zapíši do žurnalizace (do poznámky k podnětu/jeho doplnění).
-
- **VYTVÁŘÍM DOKUMENT**
- Ověřím v ESO, jestli se ochránce na téma podnětu již vyjadřoval (bod 11.2 [metodického pokynu pro vyřizování podnětů](#)).
- Dokument sepišu v [šabloně](#) a užívám [citační manuál](#).
- Dokument uložím do výpravny pod správným názvem (např. *Novák 1215-05-DS-1* nebo *Novák 1215-05-DS-ÚZ-2* nebo *Novák 1215-05-DS-Z18*).
- Zaznačím dokument do žurnalizace uvnitř spisu (užívám [názvy typů písemnosti dle přílohy č. 7 metodického pokynu](#); výjimku tvoří interní úřední záznamy - lze nazvat dle jejich obsahu, např. *Úz o tel. hovoru*).
- Založím záznam ESO (kontrola načtených údajů a případný tisk opravného listu do spisu, dotčené §§, právní větu, zaškrtnu „ne/doporučuji k publikaci“, případně použiji heslář). K jakým dokumentům zakládám záznam, [zjistím v návodu ESO](#).
- Předám spis vedoucímu (není-li dohoda, že rovnou analytikovi, či na spisovku).
-
- **UZAVÍRÁM SPIS**
- Vyplním na poslední stranu přebalu spisu způsob vyřízení (užívám [názvy způsobů vyřízení dle přílohy č. 10 metodického pokynu](#)), délku šetření, datum a podpis. Je-li namítána diskriminace, vyplním zjištění.
- Zkontroluji, zda netřeba změnit / doplnit dříve vyplněné na přebalu spisu (proti komu, oblast, věc, vlastnosti).
- Pokud jde o zajímavou věc (zejména právně, výjimečně skutkově), po formálním ukončení spisu zasílám (zpravidla) s právní větou MetAnu do zpravodaje (interní informování, podklad pro souhrny).

Zvláštní oprávnění

JUDr. Veronika Gabrišová/2016. © Copyright Veřejný ochránce práv, 2014

- **legislativní doporučení (vláda, ministerstvo)**
- **návrh na zrušení podzákonného předpisu (ústavní soud)**
- **účastník říz. o zrušení zákona (ústavní soud)**

- **Žaloba ve veřejném zájmu (správní soud)**
- **Kárná žaloba – soudní funkcionář (NSS)**
- **Navrhování přisedících pro kárné řízení exekutorů (NSS)**
- **Amicus curiae, opatrovník (Ús, NSS, NS,...)**

- Čtvrtletní zpráva (sněmovna)
- Souhrnná zpráva (sněmovna)